

del grobišča Eridanos. Obdobju geometrijskega stila (tretja četrtina pa do konca 8. stoletja p. n. št.) pripada pet pokopov: trije skeletni grobovi, ena grobna jama s sežganimi kostmi in pokop v amfori. Arhajskemu in klasičnemu obdobju grške prazgodovine je opredelila osem grobov, ki datirajo od tretje četrtine 6. stoletja do začetka 4. stoletja p. n. št. Iz helenističnega časa je razpoznala 13 grobov, ki jih pridatki datirajo največ na začetek 3. stoletja.

Na koncu svoje študije našteva avtorica še najdbe iz treh naplavinških plasti, ki so zapolnile večjo živoskalnato kotanjo na zahodnem delu izkopanega grobišča. Najnižja plast je bila polna človeških kostnih ostankov, črepinj in živalskih kosti ter priča o uničenju grobišča v prvih letih 4. stoletja. Srednja tanjša plast so bile grobne naplavine iz druge četrtine 4. stoletja. Najvišja plast pa je v obliki gomile nasut odpadni material modernih zemeljskih del.

Hans Möbius, *Eigenartige attische Grabreliefs*. Avtor se omejuje na štiri atiške reliefne nagrobnike (Dionysios aus Acharnai, Neiotton, Choregis, Tittle und Symmachos), katerih napisi, stilistična predstava in datacija so še vedno sporni. Z njimi obravnava poznohelenistične primerke stel z razčlenjeno podano arhitekturo. Pri tem je načel časovno opredelitev starejših avtorjev, ki so prezrli nekatere očitno mlajše sestavine in ugotovil, da se posamezni elementi prenašajo iz klasičnega sveta prek helenizma v rimsko dobo. Po njegovih ugotovitvah je jasno, da so za datacijo izredno pomembne stilne spremembe, a odločilna je tudi kompozicija, ki nam šele prav pokaže, katere mu od navedenih obdobj lahko pripišemo posamezni nagrobnik. H. Möbius se je omejil le na one, ki so zasnovani kot pročelje svetišča ali hiše in kjer je pokojnik upodobljen sedeč na stolu.

Za nas so njegova izvajanja dragocena, ker tudi pri nas nagrobniki posnemajo neko reprezentativno stavbo, ali pa so posneti po nagrobnih spomenikih stebriščnega tipa.

F. Leben

Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts, Athenische Abteilung, Band 82, 1967 (str. 1—169), 54 risb med tekstom, 89 celostranskih slikovnih prilog, Verlag Gerb. Mann, Berlin.

Vsebinsko tega zvezka Atenskih Poročil je prispevalo devet avtorjev: Paul Åström, *Das Panzergrab von Dendra. Bauweise und Keramik*; Günter Dunst, *Ein samisches Epigramm*; Hans Peter Isler, *Etruskischer Buchere aus dem Heraion von Samos*; Semni Karusu, *Das »Mädchen vom Piräus« und die Originalstatuen in Venedig*; Günter Kopcke, *Neue Holzfunde aus dem Heraion von Samos*; Andreas Linfert, *Die Deutung des Xenokrateiareliefs*; Dieter Ohly, *Neue Holzfunde aus dem Heraion von Samos. Befund und Rekonstruktion der Herastatue*; Nikolas M. Verdelis, *Neue Funde von Dendra*; Nikolas Yalouris, *Pylos emathoeis*.

V tem zvezku gre gotovo vodilno mesto najdbam iz Dendre v Argolidi in iz Heraiona na Samosu. Odkritje mikenskih grobov v Dendri dolgujemo švedski ekspediciji, ki je v tridesetih letih izkopala tu deset grobnic. V letu 1960 pa so pod vodstvom sedaj že pokojnega N. M. Verdelisa, direktorja Akropole, odkrili še grobnici 12 in 13 z lepim dromosom in »komornim grobom«. V delno izkopanem grobu 12 so našli v celoti ohranjen bronast oklep, ki ga dopolnjujejo še bronasti pasovi in ščitnik za vrat. Ker je oklep po Verdelisu iz časa ok. leta 1500 p. n. št., nam kot najstareši primer oklepa omogoča točno predstavo o izgledu oklepa, ki je skupaj z bronastimi pasovi segal skoraj do kolen. Tako so sedaj razložljive podobe oklepov na mnogih vazah, enako pa so sedaj določeni podobni ostanki iz Dendre, Teb itd. Psebej pomembno pa se zdi avtorju, da je sedaj razvozan oklepni — ideogram na stoštiridesetih ploščah iz Knososa, kar je po njem bistveni doprinos za popolnejše in bolj dognano tolmačenje linearne B pisave. V svojem žal ne docela zaključenem rokopisu zaključuje s poglavjem o pomenu in zgodovinskih osnovah uporabe oklepov v bronasti dobi Grčije.

Na študijo N. M. Verdelisa se navezuje prispevek P. Åströma, ki na podlagi vrednotenja načina pokopa in najdenih pridanih keramičnih predmetov potrdi datacijo groba v 15. stoletje pred našim štetjem.

Druga zelo zanimiva najdba objavljena v tem letniku Atenskih Poročil pa je prikaz lesenih najdb in predmetov iz Heraiona na otoku Samos, odkritih po letu 1953. Temu so posvečeni sestavki D. Ohlyja, H. P. Islerja in G. Kopckeja. Prvi je obdelal statueto Here, ki jo je tik pred svojo smrtjo izkopal Ernest Buschor. Statueta je izredno pomembno delo nastalo sredi 7. stoletja p. n. št., saj nam najbolje osvetljuje umetnostna hotenja visoke arhaike in hkrati nakazuje ikonografske podrobnosti in značilnosti. Tej plastiki se priključuje prav tako kot votiv darovana podoba kože visoke 39,4 cm. Ker postavljajo to plastiko na začetek 6. stoletja, nam je tako omogočeno vzporedjanje ter opazovanje stilističnih razločkov med obema figurama.

Za pregled drobnega kulturno-zgodovinskega gradiva in religioznih predstav darovalcev so nadvse dragoceni odkriti votivi statuet, lesenih krožnikov, zložljivih stolov, aribalosa v podobi ženske glave, posodice za dišave, skodelice z ročajem, pručk, ležalnikov itd.

Razen teh pa izstopa v tem zvezku še članek N. Yalourisa v katerem dopolnjuje poglede o Nestorjevem glavnem mestu Pylos. Avtor meni, da ni utemeljeno iz pridevnika *emathoeis* sklepati na to, da bi mogla ta beseda pripeljati k lokalizaciji mesta.

Kot vidimo, je ta letnik bogat doprinos o najstarejših spomenikih in novih odkritjih iz Helade. Ravno zato je ta revija pomembna tudi iz širših vidikov evropske spomeniške zakladnice.

P. Petru

Luigi Michelini Tocci, *I Medaglioni Romani e i Contorniat del Medagliere Vaticano*. Città del Vaticano 1965, 4°, LXXII strani uvoda, 287 strani kataloga in LXX tabel. (= Medagliere della Biblioteca Vaticana II).

Poročamo obširneje o važnem delu prof. L. Michelinija-Toccija o rimskih medaljonih vatikanske zbirke, o katerem je izšlo kratko poročilo v ARGO 4—6, 1967, 57—58.

V drugem zvezku iz serije edicij Numizmatičnega kabineta zbirke Biblioteca Vaticana smo dobili izpod peresa L. Michelinija-Toccija opis rimskih medaljonov in kontorniatov vatikanske zbirke. Prvo poglavje je posvečeno obdobju od 1738 do 1798, torej od začetka kabineta do tedaj, ko so ga izropali pod Napoleonom, v drugem poglavju pa nas pisec seznanja z življenjem zbirke Vatikanskega kabineta od leta 1815 pa do danes. Historiat vatikanskega novčnega kabineta je v svojem dvestoštiridesetletnem obstoju izredno pester; jedro zbirke medalionov sestavljajo znamenite kolekcije Albani, Carpegna in Reginensi — Odescalchi.

Zbirki medaljonov so papeži tja do konca 18. stoletja posvečali vso pazljivost; večidel je bila sestavljena iz bronastih primerkov in je takó po številu kot po kvaliteti bila daleč prva na svetu. Vendar je današnja zbirka le majhen del tega nekdanjega bogastva. Številni primerki že zdavnaj niso več v vatikanski zbirki, toda večina teh se je na srečo še ohranila drugje. Ko je pred šestdesetimi leti Francesco Gnechchi prišel v kabinet Vatikanske zbirke z namenom, da evidentira tamkajšnje medaljone za bodoči korpus, je upal, da bo našel vsaj toliko gradiva kot v Cabinet des Medailles v Parizu; toda to ni bilo tako. Tam je našel le številne odlitke z opombo Medagliere Vaticano. V svojem korpusu I Medaglioni Romani, kjer se mu je sicer posrečilo nekatere medaljone v Cabinet des Medailles v Parizu ugotoviti kot medaljone vatikanske zbirke, pa so se mu ob nepoznavanju znamenitih zbirk Albani, Carpegna in pa švedske kraljice Kristine vrinile tudi mnoge pomanjkljivosti in napake, zato je prinesel mnogo nepotrebne zmede. Pri tem si je veliko pomagal s podatki Camilla Serafinija, predzadnjega konservatorja Vatikanske numizmatične zbirke, in pa Le Grella. Oba sta takrat pripravljala dokumentirano zgodovino Vatikanskih novčnih zbirk, ki je pod naslovom Saggio storico delle Collezioni Vaticane v prvem zvezku della Monete e le Bolle plumbee pontificie del Medagliere Vaticano izšlo v Rimu leta 1910.

To Serafinijevo in Le Grellovo delo je rabilo tudi avtorju kataloga kot glavni vir historičnih podatkov in pri reknosciranju medaljonov nekdanjih zbirk Albani, Carpegna in Reginensi—Odescalchi.